

Wat vertelt boomschors ons?

door: Conny Suykerbuyk

Al wandelend door het Arboretum is het de uitstraling van de bomen en struiken die bewerkstelligt dat we beter kijken naar de diversiteit van dat alles.

Voor de een is het het silhouet van de boom, de voorkeur voor groot of klein, grof of fijn of de kleur en vorm van het blad. De uitstraling van een boom is, als we op ooghoogte kijken, de schors om de stam van de boom.

In de vorige Aesculus ben ik ingegaan op de sapstroom, die loopt in de bast en levend is. De schors is de buitenste laag van de bast, bestaat uit kurk en is dood. De wanden van de cellen zijn ondoorlaatbaar, wat de boom beschermt tegen invloeden van buitenaf; uitdroging; tegen beschadigingen en daardoor veroorzaakte infecties. De structuur en de kleur van de schors is vaak zo karakteristiek dat determineren naar soort mogelijk is. Wel moet opgemerkt worden dat dat niet altijd opgaat: hoe jonger de boom des te gladder de schors vaak nog is. Samen met knoppen, het blad en de bloeiwijze kan het determineren volledig gedaan worden.

De meest opvallende boom in het Arboretum is de treurbeuk *Fagus sylvatica* 'Pendula'. Die is enorm in omvang, maar wanneer u er dichterbij naar toeloopt en naar de schors kijkt ziet u hoe glad die is.

De schors van de beuk is elastisch en scheurt dus nauwelijks tijdens de diktegroei. Maar de schors is ook kwetsbaar voor zonlicht, vandaar de afhangende takken! (Zie foto 1)

In de buurt van de treurbeuk staan diverse andere bijzondere bomen met karakteristieke kenmerken aan de schors. Door te kijken ziet u de verschillende vormen, door ze aan te raken ervaart u de hard-

heid of juist het zachte (indrukbaarheid). In het voorjaar is het zelfs mogelijk om bij een dunne schorslaag de sapstroom die dan op gang komt te beluisteren met een stethoscoop. Het is dan zelfs mogelijk de geringe warmte die bij dat proces vrijkomt door bomen met een dunne schorslaag te voelen, wanneer de omgevingstemperatuur laag is. Op uw wandeling door het Arboretum wil ik u dan ook uitnodigen de verschillende bomen van dichtbij te bekijken. (Zie foto 7)

De meest opvallende boom in het Arboretum is de treurbeuk *Fagus sylvatica* 'Pendula'.

De paardenkastanje *Aesculus hippocastanum* die helaas door boomrot vorig jaar afgezaagd moest worden, laat zijn grove structuur in de schors zien. De typische schors van deze boom is gedraaid. De plataan *Platanus xhispanica* laat bij de groei zijn schors in grote plakken vallen. Zo raakt hij ook vervuilende stoffen kwijt. Vooral in droge jaren komen grote plakken los. De boom werpt dan ook een deel van de bladeren af om verdamping tegen te gaan. De nieuwe schorslaag onder de afgestoten schors wordt groen. Dit bladgroen van de schors neemt de fotosynthese van het blad over. (Zie foto 2)

De papierbast-esdoorn *Acer griseum* is opvallend door de afbladderende stam en bruine kleur van de stam. Vaak is hij daarom geliefd als sierboom met zijn papierdunne schorsflappen. (Zie foto 3)

De esdoorn *Acer davidii* heeft een roodachtige groene schors met witte lengtestrepen en wordt daarom ook wel slangenschors-esdoorn genoemd. (Zie foto 4)

Het Perzisch ijzerhout *Parrotia persica*. De olijfgroene schors van deze meestal struikachtige boom springt in schilfers los. Lichtgroene tot roomkleurige stukken worden dan zichtbaar, net als bij een plataan. (Zie foto 5)

De Californische cipres *Chamaecyparis lawsoniana* heeft een bijzonder dunne afschilferende schors waarbij de zijtakken een eigen structuur aan de schors geven. (Zie foto 6)

Opvallend is dat van de Papiermoerbeiboom (*Broussonetia papyrifera*) de schors gebruikt kan worden zonder de boom te vernietigen. Acht-honderd jaar geleden ontdekte een Thaise bergstam, de Nan, dat ze van de bast papier konden maken. De bast van de moerbeiboom wordt tot pulp gestampt en vervolgens in een met doek bedekt raam geplet. Het water laat men weglopen en het raam wordt te drogen gelegd in de zon. Deze fabricage is milieuvriendelijk en elk stuk papier wordt met de hand gemaakt. Dit kostbare papier werd ooit veel gebruikt om bankbiljetten van te drukken, maar bij bevochtigen bleek dat het papier te

manipuleren was. Nu wordt het nog veel als officieel documentenpapier gebruikt.

Tenslotte is het vermeldenswaard dat diverse soorten boomschors als degelijke afdeklag worden gebruikt ter bestrijding van onkruid.

